

Deprem Deneyimi Sonrasında Kentsel Yeşil Alanların Afet İşlevlerine Yönelik Kullanıcı Algıları: Kahramanmaraş Örneği

Muhibe Aslı ALP¹, Şeyma ŞENGÜR², Yaren ÇAYCI³

¹Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ordu, Türkiye / Asst. Prof. Dr., Department of Landscape Architecture, Faculty of Agriculture, Ordu University, Ordu, Türkiye

²Dr. Öğr. Üyesi, Ordu Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ordu, Türkiye / Asst. Prof. Dr., Department of Landscape Architecture, Faculty of Agriculture, Ordu University, Ordu, Türkiye

³Yüksek lisans öğrencisi, Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ordu, Türkiye / MSc Student, Institute of Science, Ordu University, Ordu, Türkiye

Öz

Bu çalışma, afet yönetimi ve sürdürülebilir kentsel planlama çerçevesinde kentsel yeşil alanların afet sonrası süreçlerde üstlendikleri çok boyutlu işlevleri, özellikle toplanma, geçici barınma ve rekreasyonel kullanım boyutları üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremini yaşamış bireylerin deneyim ve değerlendirmelerine dayalı olarak çevrimiçi anket yöntemi kullanılarak yürütülmüş ve araştırma kapsamında 400 geçerli veri elde edilmiştir. Bulgular, katılımcıların kentsel yeşil alanların varlığını afet süreçlerinde son derece önemli bulmalarına karşın, kentlerde mevcut bulunan yeşil alan miktarının yetersiz olduğunu, bu alanların afet süreçlerinde temel ihtiyaçların karşılanması, barınma ve haberleşme gibi hizmetleri sağlayacak şekilde işlevlendirilmesini gerekli gördüklerini göstermektedir. Ayrıca, toplanma alanlarının konumu ve bu alanlara ilişkin yönlendirme konusundaki farkındalık eksikliğinin afet sonrası dönemde güvenlik risklerini artırdığı belirlenmiştir. Sonuçlar, kentsel yeşil alanların yalnızca çevresel ve estetik değerlerle sınırlı olmadığını, afet yönetiminin hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarında stratejik ve çok işlevli mekânlar olarak planlanmasının, erişilebilir, güvenli ve sürdürülebilir kentsel politikaların geliştirilmesi ile toplulukların etkin toparlanmasının sağlanması açısından büyük önem taşıdığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, yeşil alanlar afet riskine açık kentlerde toplumsal dayanıklılığı güçlendiren ve aynı zamanda bütüncül kentsel planlamaya katkı sağlayan kritik stratejik alanlar olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Kentsel Planlama, Kullanıcı Deneyimi, Yeşil Alan

Residents' Perceptions of the Disaster Functions of Urban Green Spaces After Experiencing the Earthquake: The Case of Kahramanmaraş

ABSTRACT

This study aims to examine the multidimensional functions of urban green spaces in post-disaster processes within the framework of disaster management and sustainable urban planning, particularly focusing on gathering, temporary shelter, and recreational use. The research was conducted using an online survey with individuals who experienced the February 6, 2023, Kahramanmaraş earthquake, and 400 valid responses were obtained. The findings show that although participants consider urban green spaces highly important during disaster processes, they find the current amount of green space in cities insufficient and consider it necessary for these areas to support the provision of basic needs, shelter, and communication services during disasters. In addition, the lack of awareness regarding the location of and guidance to assembly areas was found to increase post-disaster safety risks. The results reveal that urban green spaces are not limited to environmental and aesthetic values; planning them as strategic and multifunctional spaces in the preparation, response, and recovery phases of disaster management is of great importance for developing accessible, safe, and sustainable urban policies and ensuring effective community recovery. Therefore, green spaces should be considered as strategic areas that strengthen social resilience and contribute to comprehensive urban planning in cities vulnerable to disaster risks.

Keywords: Earthquake, Green Space, Urban Planning, User Experience

1. GİRİŞ

Afet, “insanlar için fiziksel, ekonomik, sosyal ve çevresel kayıplar doğuran, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durdurarak veya kesintiye uğratarak toplulukları etkileyen ve etkilenen topluluğun kendi imkân ve kaynaklarını kullanarak üstesinden gelemeyeceği, doğal, teknolojik veya insan kökenli olayların sonuçları” olarak tanımlanmaktadır (Ergünay, 2009). Deprem bu afetler arasında olup, ani ve yıkıcı etkileri, geniş kitleleri doğrudan etkilemesi, çok boyutlu sonuçlar doğurması sebebiyle en kritik afet türlerinden biri olarak değerlendirilmektedir (Kuloğlu, 2024; Buran vd., 2025). Bu noktada, deprem riski taşıyan kentlerde, afet yönetimi süreçlerinin etkin bir şekilde planlanması büyük önem taşımaktadır.

Kent planlamasının önemli işlev alanlarından biri yeşil alanlardır (Eminağaoğlu ve Yavuz, 2005). Kente farklı katkılar sunan kentsel açık ve yeşil alanlar özellikle deprem öncesinde, deprem sırasında ve sonrasında kullanım ve dönüşümü ile kentsel anlamda baskın bir rol üstlenmektedir (Atalay, 2008). Bu alanlar yalnızca çevresel ve estetik değer sunmakla kalmayıp, afet gibi durumlarda çok yönlü olarak kullanımı mümkün kılan alanlar olarak işlev görmektedir. Afet sürecinde ve sonrasında kentsel yeşil alanlar, toplanma alanı sağlama olanağı sunmaktadır (Caf ve Koç, 2024). Bu alanlar, afet yönetimi süreçlerinde yalnızca mekânsal bir unsur olarak değil, aynı zamanda sosyal, psikolojik ve toplumsal dayanıklılığa katkı sunan stratejik mekânlar olarak da işlev üstlenir. Afet sonrasında güvenli toplanma alanları sağlamalarının ötesinde, geçici barınma ihtiyacının karşılanmasına yönelik fiziksel kapasite sunmaları, toplulukların yeniden yapılanma ve toparlanma süreçlerini hızlandırmaktadır. Bununla birlikte, afetlerin yol açtığı psikososyal travmaların hafifletilmesinde yeşil alanların rekreasyonel işlevleri ön plana çıkmakta; bireylerin gündelik yaşam pratiklerine yeniden uyum sağlamalarına, sosyal ilişkilerini yeniden kurmalarına ve kolektif dayanışmanın güçlenmesine aracılık etmektedir. Bu bağlamda, kentsel yeşil alanların afet yönetimi stratejilerine bütüncül bir yaklaşımla entegre edilmesi, sağlıklı kentlerin oluşturulması açısından kritik bir planlama gerekliliği olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, kentsel yeşil alanların afet sonrası süreçlerde üstlendikleri işlevleri sistematik bir biçimde incelemek ve özellikle toplanma, geçici barınma ve rekreasyonel kullanım boyutları üzerinden değerlendirmektir. Araştırma, 6 Şubat 2023 yılı depremlerini Kahramanmaraş'ta yaşamış ve deprem sonrası süreçleri deneyimlemiş kişilerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmada yöneltilen sorular aracılığıyla elde edilen veriler, afet sonrası dönemde kamusal açık alanların hangi mekânsal ve işlevsel koşullar altında etkin olarak kullanılabileceği, güncel kentsel planlama pratiklerinde bu alanlara ne ölçüde yer verildiği ve toplumsal dayanıklılığa sağladıkları katkılar irdelenmiştir.

Bu yaklaşım çerçevesinde, kentsel yeşil alanların yalnızca çevresel ve estetik değerleri ile sınırlı olmayan; afet yönetiminin hazırlık, müdahale ve iyileştirme aşamalarında işlevsellik kazanan bütüncül bir planlama bileşeni olduğu ileri sürülmektedir. Böylelikle, afet riski yüksek kentlerde toplumsal dayanıklılığı güçlendiren, sürdürülebilir ve çok işlevli bir mekânsal politika önerisi geliştirilmesi hedeflenmektedir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada veri toplama amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu, Google Form platformu üzerinden çevrimiçi olarak hazırlanmış ve katılımcılara sosyal medya aracılığıyla kartopu örnekleme yöntemi ile ulaştırılmıştır (Maury-Mora vd., 2022). Literatürde, evrensel kitle büyüklüğü 1.000.000'un üzerinde olduğunda, %95 güven düzeyinde istatistiksel değerlendirmelerin sağlıklı yürütülebilmesi için en az 384 örneklem büyüklüğüne ulaşılması gerektiği belirtilmiştir (Daşdemir, 2016). Bu doğrultuda, Kahramanmaraş kentinde (Nüfus= 1.134.105 (T.C. Kahramanmaraş Valiliği, t.y.)) yürütülen araştırmada örneklem büyüklüğünün bu eşik değerinin altında kalmaması hedeflenmiştir. Araştırma için Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 30.09.2025 tarihli ve 2025-156 sayılı kararıyla etik kurul onayı alınmıştır. Onayın ardından anket uygulamaya açılmış ve yanıtlar anonim olarak toplanmıştır. Hedeflenen örneklem sayısına ulaşıldığında (13.10.2025) veri toplama süreci sonlandırılmış ve toplam 400 geçerli anket elde edilmiştir.

Anket formu, konuya ilişkin literatür taraması doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve kentsel yeşil alanların afet süreçlerindeki rolü ile kullanıcı algısını ölçmeye yönelik olarak tasarlanmıştır. Sorular açık uçlu ve çoktan seçmeli olarak hazırlanmış ve toplam üç bölümden oluşmuştur. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular yer almıştır. Anketin ikinci bölümünde ise, 5'li Likert tipi ölçek sorularına yer verilmiştir. Bu sorular, katılımcıların kentsel yeşil alanlara yönelik görüşlerini farklı dönemlerde -deprem öncesi, iyileşme süreci ve günümüz itibarıyla- değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Katılımcılar, her ifadeye 1 (Kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (Kesinlikle katılıyorum) arasında puan vermiştir. Bu sayede, katılımcıların kentsel yeşil alanlara ilişkin tutum ve görüşlerindeki değişimlerin ortaya konması hedeflenmiştir. Anketin üçüncü ve son bölümünde ise açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Bu bölümde, katılımcıların deprem öncesi ve sonrası deneyimlerini paylaşabilecekleri, ayrıca kentsel yeşil alanların afet yönetim süreçlerine nasıl daha etkin biçimde entegre edilebileceğine ilişkin önerilerini sunabilecekleri açık uçlu sorular yer almaktadır. Bunun yanı sıra, katılımcılardan yaşadıkları bölgedeki yeşil alanların afet sonrası süreçte hangi yönleriyle yeterli ya da yetersiz olduğunu tartışmaları istenmiştir. Bu sayede, afet sonrası kentsel yeşil alanların işlevselliğine ilişkin katılımcı temelli değerlendirmelerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

İlk iki bölümden elde edilen verilerin analizinde SPSS İstatistik Yazılımı kullanılmıştır. Açık uçlu sorulardan elde edilen nitel verilerin analizi kelime bulutu analiz yöntemi ile yapılmıştır. Kelime bulutu analizi, metin içerisindeki en sık tekrar eden kelimeleri görsel olarak vurgulayarak tematik analiz sürecine katkı sağlamıştır (McNaught ve Lam, 2010). Bu yöntem, farklı disiplinlerde nitel verilerin değerlendirilmesinde etkin bir biçimde kullanılmıştır (Ateş ve Sunar, 2019). Yorumları kullanarak keşfetmeyi amaçlayan bir çalışma için en uygun yöntem olarak kabul edilebilir olan (Çarıkçı vd., 2024) tematik analiz, anketin bu bölümündeki yanıtların değerlendirilmesinde yapılmıştır. Nitel veri analizi sürecinde MAXQDA 2020 yazılım programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Ankete katılanların %54,5'i kadın, %45,5'i ise erkektir. Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında, %45,8'inin 18–24 yaş aralığında, %26,8'inin 25–34 yaş aralığında, %14,2'sinin 35–44 yaş aralığında, %8,5'inin 45–54 yaş aralığında, %2'sinin 55–64 yaş aralığında ve %2,7'sinin 65 yaş ve üzeri olduğu görülmektedir. Katılımcıların %36'sı çocuk sahibi olduğunu belirtmiştir.

Deprem sırasında katılımcıların %54,8'i apartman dairesinde, %27,3'ü müstakil evde, %15'i site içerisinde bir konutta yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcıların %62,7'si deprem öncesinde yaşadıkları yerlerdeki yeşil alanları yeterli bulmadıklarını, %23,5'i ise kısmen yeterli bulduklarını belirtmiştir. Deprem öncesinde yaşadıkları bölgede olası bir deprem durumunda toplanılacak alanlardan haberdar olanların oranı yalnızca %12'dir.

“Deprem anında toplanma alanı olarak belirtilen bir yeşil alan var mıydı?” sorusuna katılımcıların %47,8'i “hayır”, %38,7'si “fikrim yok” ve %13,5'i “evet” yanıtını vermiştir. Katılımcıların %58,3'ü evlerinin depremde hasar aldığını belirtmiştir. Deprem sonrasında katılımcıların hâlen yaşadıkları konut türü incelendiğinde, %48'inin apartman dairesinde, %28,5'inin müstakil evde, %18,5'inin site içerisinde konutta ve %4'ünün konteynerde yaşadığı görülmektedir.

Katılımcıların %90'ı deprem sonrasında yaşadıkları ilçeyi değiştirmemiştir. “Yaşadığınız yerdeki yeşil alanları yeterli buluyor musunuz?” sorusuna %63'ü “hayır” yanıtını vermiştir. Ayrıca, konut tercihinde yeşil alan varlığının önemli olduğunu belirten katılımcı oranı %75,8'dir.

Anketin ikinci aşamasında ankete katılanlara bazı yargı cümleleri sunulmuş ve bu yargılara 1-5 arasında bir değer vermeleri istenmiştir. Buna göre; deprem öncesi döneme yönelik sunulan yargılardan “deprem öncesinde mahalleimde yeterli sayıda yeşil alan vardı” en düşük ortalama değeri almıştır. “Afet toplanma alanlarının yeşil alanlarda olması gerektiğini düşünüyordum” yargısı ise anketi yanıtlayanlar tarafından en yüksek ortalama değeri almıştır. Bu bölümde sunulan yargılara verilen yanıtlara göre elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Deprem anı ve hemen sonrası sürece yönelik sunulan yargılara verilen yanıtlar incelendiğinde, “*Yeşil alanlarda temel ihtiyaçlara erişim vardı (tuvalet, su, aydınlatma)*” ifadesinin en düşük ortalama değeri aldığı görülmektedir. En yüksek ortalama değer ise, “*Yeşil alanlar güvenli bir ilk toplanma alanı sundu*” ifadesinde elde edilmiştir. Bu bölümde sunulan yargılara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Deprem Öncesi Dönem

Yargı	Ortalama	Standart Sapma
Deprem öncesinde mahalleimde yeterli sayıda yeşil alan vardı.	2,00	1,115
Deprem öncesinde yeşil alanların afet durumlarında işe yarayacağını düşünüyordum.	3,43	1,373
Deprem öncesi yeşil alanları genellikle dinlenme ve eğlenme amacıyla kullanırdım.	3,5	1,321
Mahalleimde afet toplanma alanının nerede olduğunu biliyordum.	2,05	1,311
Afet toplanma alanlarının yeşil alanlarda olması gerektiğini düşünüyordum.	3,58	1,361

Tablo 2. Deprem Anı ve Hemen Sonrası

Yargı	Ortalama	Standart Sapma
Deprem sırasında veya hemen sonrasında bir yeşil alana yöneldim.	2,51	1,428
Yeşil alanlar güvenli bir ilk toplanma alanı sundu.	2,84	1,470
Toplandığım yeşil alan yeterli büyüklükteydi.	2,25	1,261
Yeşil alanlarda temel ihtiyaçlara erişim vardı (tuvalet, su, aydınlatma).	2,02	1,214
Geçici barınma (çadır, konteyner) için yeşil alanlar uygun yerlerdi.	2,51	1,365
Sosyal destek, yardım, bilgi alma gibi hizmetlere bu alanlar üzerinden erişebildim.	2,23	1,298

Katılımcıların deprem sonrası sürece yönelik yargılara verdikleri yanıtlar incelendiğinde ise, en düşük ortalama değeri “*Mahalleimdeki yeşil alanlar sosyalleşme ve dayanışma açısından faydalıydı*” yargısının aldığı görülmektedir. En yüksek ortalama değeri ise, “*Yeşil alanlara entegre afet bilgilendirme, yönlendirme sistemleri kurulmalıdır*” ifadesi almıştır. Diğer yargılara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Deprem Sonrası Süreç

Yargı	Ortalama	Standart Sapma
Deprem sonrası yeşil alanlara olan bakış açım olumlu yönde değişti.	3,16	1,507
Yeşil alanlar afet sonrası psikolojik rahatlama sağladı.	3,16	1,368
Mahalleimdeki yeşil alanlar sosyalleşme ve dayanışma açısından faydalıydı.	2,98	1,353
Afet sonrası yeşil alanların sayısı ve niteliği yetersizdi.	3,2	1,442
Mahalleimdeki yeşil alanların afet koşullarında yeniden tasarlanması gerekiyor.	3,66	1,387
Şehir planlamasında yeşil alanlar afet riski açısından değerlendirilmelidir.	3,83	1,357
Yeşil alanlar afet toplanma ve barınma gibi amaçlar için daha fonksiyonel hâle getirilmelidir.	3,93	1,328
Yeşil alanlara entegre afet bilgilendirme, yönlendirme sistemleri kurulmalıdır.	3,94	1,300
Afet yönetimi planlarında yeşil alanlar merkezi rol oynamalıdır.	3,86	1,331
Yeşil alanların çok amaçlı kullanımı (afet + rekreasyon) planlamada dikkate alınmalıdır.	3,87	1,342

Katılımcılara psikolojik iyileşme, çocuklar ve kırılgan gruplar bölümünde sunulan yargılara verilen yanıtlar değerlendirildiğinde, en düşük ortalama değer “*Kadınlar, yaşlılar ve engelliler gibi hassas gruplar için yeşil alanlar yeterince erişilebilir ve güvenliydi*” ifadesinde olduğu görülmektedir. En yüksek ortalama değer ise, “*Yeşil alanlar çocukların normale dönüş süreçlerine olumlu katkı sağladı*” ifadesinde elde edilmiştir. Diğer yargılara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4’te sunulmuştur.

Yeterlilik, nitelik ve iyileşme hali bölümünde yöneltilen yargılara katılımcıların verdikleri yanıtlar incelendiğinde, en düşük ortalama değeri “*Mahalleimdeki yeşil alanların sayısı afet durumları için yeterliydi*” ifadesinde olduğu görülmektedir. En yüksek ortalama değer ise “*Bu tür alanların afet sonrası “iyileşme*

Yanıtların değerlendirilmesi sonucunda beş tema belirlenmiştir:

- 1- Yeşil alanların artırılması ve kalitesi: Katılımcılar kentteki yeşil alanların sayısının yetersiz olduğunu, mevcut alanların bakım, temizlik ve erişilebilirlik açısından geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Konuya ilişkin verilen yanıtlardan bazıları şu şekildedir;

“Sayısı arttırılabilir Kahramanmaraş’ta depremde toplanma alanı yoktu yeşil alan yok denecek kadar azdı depremden sonra çok zorluk yaşadık barınma konusunda”

“Daha fazla yeşil alan yaratarak”

“Yeşil alan sayısı arttırılmalı ve de daha bakımlı ve verimli hale getirilmeli”

“Daha geniş ve kapsamlı yeşil alanlar tasarlanabilir en başta temel ihtiyaçlara yer verilmeli”.

- 2- Afet hazırlıklı kentsel tasarım ve planlama: Katılımcılar yeşil alanların afet süreçlerinde de işlevsel olacak şekilde tasarlanması ile ilgili ifadelerde bulunmuşlardır.

“Her mahallenin yeşil alanı olmalı, bol bol kapalı tesisler yapılarak ihtiyaç halinde barınma olanağı sağlamalı”

“Afet öncesinde güvenli toplanma noktaları olarak planlanmalı, afet sırasında erişilebilir olmalı ve sonrasında barınma, dinlenme ve psikolojik iyileşme alanları olarak kullanılmalıdır”.

- 3- Temel ihtiyaçların karşılanması ve olanaklar: Katılımcılar afet sırasında yeşil alanların yalnızca açık bir kent mekânı olarak olanak sunmasını değil, aynı zamanda temel ihtiyaçların da karşılanabileceği olanaklara sahip alanlar olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirten ifadelerde bulunmuşlardır.

“Toplanmamız barınmamız için biraz daha düzenlemeler yapılmalı. Her parkta bence çadır kurulacak yerler ayrılmalı. Tuvalet gibi ihtiyaç yerleri olmalı”

“Yeşil alanların yeterli büyüklükte insanların rahat dinlenebildiği mescidi lavabosu ve yeterli bakım ve temizlik düzeyinde olması insanların bunun için bilinçlendirilmesi afet gibi durumlar için çadır battaniye jeneratör bulundurulması gerekmektedir”.

- 4- Toplumsal bilinç ve afet farkındalığı: Yanıtlar, halkın alanların varlığı ve kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini göstermiştir.

“Bilgiler verilmeli. Mahalle bazında olabilir. Muhtarlar bu konuda insanları bilinçlendirecek toplantılar düzenleyebilir. Eğitimler verebilir”

“Afet riski taşıyan öncelik sırasında olan illerde bence özellikle yeşil alanlar daha fazla olmalı. Bu tarz durumlar için bilgi verebilecek kuruluşlar olmalı ve insanlara eğitimler verilmeli”

“İnsanlar toplanma alanları konusunda bilinçlendirilmeli”.

- 5- Psikolojik Güven ve Sosyal Destek: Katılımcılar, yeşil alanların afet süresinde güven ve psikolojik rahatlama sağlamanın önemini ifade eden fikirler sunmuşlardır.

“Daha fazla çalışmalar olabilir çünkü yeşil alanlar bize olumlu bakış açısı sağlıyor”

“Bence psikolojik olarak destek yerleri olmalı. Çadır konteyner yerleri olmalı”

“Bizim yaşadığımız mahallede yeşil alan olmadığı için çok zorlandık yeşil alanda insan yıkılma tehlikesine karşı kendisini güvende hissediyor bize yeşil alan olarak her yer uzaktı”

“Stres azalttığı için sayısı arttırılabilir insanlarla konuşarak bilinçlendirilebilir böylelikle bu durumlarda ne yapacağımızı bilmiş oluruz”.

Yöneltilen ikinci soru *“Sizce yaşadığınız bölgedeki yeşil alanlar afet sonrası hangi yönleriyle yeterliydi veya yetersizdi?”* olmuştur. Soruya verilen yanıtların kelime bulutu ile analiz edilmesinden sonra aşağıdaki görsel elde edilmiştir (Şekil 2). En sık *“alan, yeşil, yetersiz, yoktu”* kelimeleri tekrar edilmiştir.

4. Psikolojik, Sosyal ve afet sonrası kullanım fonksiyonu	Ulaşım ve konum zorlukları	<i>“Konutlara çok yakındı bence yeşil alan yapılan yerler konuttan uzak olmalı ve her yeşil alana lavabo vs. konulması gerektiğini düşünüyorum”</i>
	Güvenlik riskleri	<i>“Yeşil alanlar çok azdı deprem olduktan sonra binadan çıktığımda nereye gitmeliyim diye düşündüm”</i> <i>“Bazı şeyler alanlar yaptılar oralarda ailecek vakit geçirmek için gidiyoruz ama hala yakınımızda park yeşil alan yok”</i>
	Sosyalleşme ve toplumsal dayanışma	<i>“Yeşil alanlar var ama uzak bize psikolojik olarak iyi geliyor”</i>
	Doğayla temas Rekreatif faydalar Stres ve kaygı azaltması Afet sonrası işlevselleştirme	<i>“Önceden yaşadığım yerde site içerisinde olduğundan pek güvende hissedemedim binanın yıkılma ihtimaline karşı mahallemde büyük ihtiyaçları karşılayan yeşil alanlar yoktu. Şu an müstakil evde bahçemiz var burası bana psikolojik olarak iyileşme sürecinde katkı sağladı”</i> <i>“Güvenlik açısından yetersizdi ve daha temiz olabilirdi ama yeşil alanlar psikolojik olarak bana ve çocuğuma iyi geldi”</i>

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Kahramanmaraş'ta 6 Şubat 2023 depremini yaşamış bireylerin yaşadıkları çevredeki kentsel yeşil alanlara yönelik algıları ve bu alanların afet öncesi ve sonrası süreçlerdeki işlevselliği araştırılmıştır. Elde edilen bulgular, yeşil alanların süreçler içinde önemli mekanlar olduğunu ve çok boyutlu işlevler üstlendiğini göstermektedir. Ankete katılanlar için yaşadıkları yerdeki yeşil alan varlığı oldukça önemlidir. Ancak buna rağmen katılımcıların büyük çoğunluğu yaşadıkları yerdeki yeşil alan varlığının yetersizliğinden bahsetmektedir. Katılımcılar toplanma alanlarının yeşil alanlarda olması fikrini desteklemektedir. Deprem gibi doğal afetlerde bireylerin kendilerini tehlike altında hissetmeleri, güvenlik amacıyla açık alanlara çıkma ihtiyacını ön plana çıkarmaktadır (Özçelik vd., 2023). Bu doğrultuda açık alanlar, afet sonrasında insanların sığındıkları alanlar olarak önemli bir işlev üstlenirler (Koçan ve Sürün, 2020). Bu sonuç, afetler ardından açık ve yeşil alanlar ile parklar toplanma alanı olarak kullanılır (Önal, 2024) yorumunu destekler niteliktedir. Ancak katılımcılar büyük bir oranda toplanma noktalarının konumu ve varlığı konusunda düşük farkındalığa sahip olduklarını dile getirmişlerdir. Bu sonuç ise, ankete katılanların bireysel ilgilerinin yanında mekânsal farkındalık ve yönlendirme eksikliğinin olduğunu da düşündürmektedir. Ayrıca katılımcıların verdikleri yanıtlar neticesinde yaşadıkları yerlerdeki yeşil alanların afet koşullarında yeniden tasarlanması gerektiği görüşü büyük oranda desteklenmektedir. Katılımcılar afet sırasında yeşil alanların yalnızca açık bir kent mekânı olarak olanak sunmasını değil, aynı zamanda temel ihtiyaçların da karşılanabileceği olanaklara sahip alanlar olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirten ifadelerde bulunmuşlardır. Bu görüş, afetin hemen ardından toplanma ve barınma amacıyla kullanılabilecek potansiyel ve altyapıya sahip; haberleşme, iletişim, acil yardım gibi hizmetler ile temel ihtiyaçların giderilebileceği güvenli açık alanlar olmasını gerektirmektedir (Uyar ve Töre, 2023). Bu durum, yeşil alanların afet toplanma ve barınma gibi amaçlar için daha fonksiyonel hâle getirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Yeşil alanlara entegre afet bilgilendirme, yönlendirme sistemleri kurulması gereklidir. Toplanma alanlarının belirsizliği ve yönlendirme eksikliği, ulaşım ve konum zorlukları afet sonrası güvenlik riskleri ankete katılanlar tarafından görüşün yoğun olarak belirtildiği konulardır. Bu noktada, afet sonrasında kullanılacak kentsel açık ve yeşil alanlar planlanırken yerleşim alanlarına optimum uzaklıkta, kolay erişilebilen, denetlenen, süreklilik içinde ve yeterli büyüklükte olmalarına dikkat edilmesinin gerekliliği vurgulanabilir (Kırçın vd., 2017).

Tüm bu sonuçlara göre, yeşil altyapı planlamasının kentin bütününün ve yaşanabilecek süreçlerin öngörüsü ile yapılması oldukça önemlidir. Erişilebilir, güvenli ve çok işlevli yeşil alanlar oluşturulmasının yanı sıra, yeşil alan farkındalığı ve afet hazırlığı konularında kentin paydaşları ile ortaklaşa çalışılması ve sürecin yürütülmesi oldukça önemlidir.

Etik Beyan / Ethical Statement

Yazarlar, bu çalışmanın tüm aşamalarında akademik ve etik kurallara bağlı kaldığını ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun atıf yapıldığını beyan ederler. / The authors declare that academic and ethical standards were strictly followed throughout all stages of this study, and all utilized sources have been appropriately cited.

Etik Kurul Onayı / Ethical Approval

Bu çalışma için Ordu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu tarafından 30.09.2025 tarihli ve 2025-156 sayılı karar ile etik kurul onayı alınmıştır. / Ethical approval for this study was obtained from the Ordu University Ethics Committee for Social and Humanities Research via Decision No. 2025-156, dated September 30, 2025.

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek bilinen herhangi bir finansal çıkar çatışması veya kişisel ilişki bulunmadığını beyan ederler. / The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Yazar Katkıları / Author Contributions

1. Yazar: Kavramsallaştırma, Metodoloji, Araştırma/Saha Çalışması, Analiz, Veri Hazırlama, Metin Yazımı - İlk Taslak, Görselleştirme, İnceleme ve Düzenleme.
2. Yazar: Araştırma/Saha Çalışması, Kaynak Sağlama, Metin Yazımı - İnceleme ve Düzenleme.
3. Yazar: Araştırma/Saha Çalışması, Kaynak Sağlama, Veri Hazırlama, Metin Yazımı, İnceleme ve Düzenleme.
1. Author: Conceptualization, Methodology, Investigation, Formal Analysis, Data Curation, Writing - Original Draft, Visualization, Review & Editing.
2. Author: Investigation , Resources, Writing – Review & Editing.
3. Author: Investigation, Resources, Data Curation, Writing – Review & Editing.

Yapay Zekâ Beyanı / AI Declaration

Yazarlar, bu çalışmanın hazırlanma sürecinde herhangi bir üretken yapay zekâ veya yapay zekâ destekli araç kullanılmadığını ve tüm içeriğin akademik etik ilkeler doğrultusunda yazarlar tarafından üretildiğini beyan ederler. / The authors declare that no generative AI or AI-assisted tools were used in the preparation of this manuscript and all content was produced by the authors in accordance with academic integrity.

KAYNAKLAR

- Atalay, H. (2008). Deprem durumunda kentsel açık ve yeşil alanların kullanımı–Küçükçekmece Cennet Mahallesi örneği [Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>
- Ateş, A., Sunar, H. (2019). İvriz kültürel peyzajı alanının çevrimiçi ziyaretçi yorumları ile analizi: Google Haritalar örneği. *Ereğli International Science and Academic*, 1, 335-339.
- Buran, C., Tosun, B., Pehlivan Hatipoğlu, K., Atay, E., Yava, A. (2025). Evaluation of factors influencing the quality of life of older adult earthquake survivors in Türkiye: A cross-sectional interview-based study. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 19, e331. <https://doi.org/10.1017/dmp.2025.10255>
- Caf, A., Koç, C. (2024). Bingöl kentinde açık ve yeşil alan yeterliliğinin araştırılması. *ISPEC Journal of Agricultural Sciences*, 8(1), 183-196. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10828705>
- Çarıkcı, K., Meral, H., Berkil, S., Çalışır, A., Önala, L., Arslan, Ö. (2024). Nitel araştırmalarda tematik analiz. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 10(37), 127-140. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10509707>
- Daşdemir, İ. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Eminağaoğlu, Z., Yavuz, A. (2005). Artvin kent dokusunda yeşil alan incelemesi. *Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi*, 6 (1-2), 191-202.
- Ergünay, O. (2009, 11-12 Kasım). Doğal afetler ve sürdürülebilir kalkınma [Bildiri sunumu]. Deprem Sempozyumu, Bolu, Türkiye.
- Kırçın, P. N., Çabuk, S. N., Aksoy, K., Çabuk, A. (2017, 11-13 Ekim). Ülkemizde yeşil alanların afet sonrası toplanma alanı olarak kullanıma olanaklarının artırılması üzerine bir araştırma [Bildiri sunumu]. 4. Uluslararası Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı, Eskişehir, Türkiye.
- Koçan, N., Sürün, S. (2020). 1. derece deprem kuşağında yer alan Balıkesir-Burhaniye kenti için deprem parkı önerisi. *Nevşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(1), 14-31. <https://doi.org/10.17100/nevbittek.681336>
- Kuloğlu, M. (2024). Depremlerde afetzedelerin kimliklendirilmesi çalışmaları. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 13(1), 151-172. <https://doi.org/10.28956/gbd.1383344>
- Maury-Mora, M., Gómez-Villarino, M. T., Varela-Martínez, C. (2022). Urban green spaces and stress during COVID-19 lockdown: A case study for the city of Madrid. *Urban Forestry & Urban Greening*, 69, 127492. <https://doi.org/10.1016/j.ufug.2022.127492>
- McNaught, C., Lam, P. (2010). Using Wordle as a supplementary research tool. *The Qualitative Report*, 15(3), 630-643. <https://eric.ed.gov/?id=EJ887905>
- Önal, S. (2024). Toplanma alanları olarak yeşil alanlar ve parklar: Araştırmalara dayalı bir bakış. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 64(2), 1627-1643. <https://doi.org/10.33171/dtcjournal.2024.64.2.28>
- Özçelik, A. E., Çorbacı, Ö. L., Yüksek, T. (2023). Kahramanmaraş merkezli depremten etkilenen kentlerde yer alan yeşil alanların coğrafi bilgi sistemleri ile deprem duyarlılığına göre konumsal/mekânsal analizi. *Journal of Anatolian Environmental and Animal Sciences*, 8(3), 273-282. <https://doi.org/10.35229/jaes.1286979>
- T.C. Kahramanmaraş Valiliği. (t.y.). İlçelerimiz. <http://www.kahramanmaraş.gov.tr/ilcelerimiz> (Son Erişim Tarihi: 20 Ekim 2025)
- Uyar, H. E., Töre, E. (2023). Deprem sonrası ilk durak: İstanbul'da toplanma alanlarına dair bir inceleme. *Afet ve Risk Dergisi*, 6(1), 226-242. <https://doi.org/10.35341/afet.1119551>